

Informacje o projekcie i badaniach

Sandomierskie Centrum Kultury zainicjowało projekt „„Podziel się pomysłem – sposób na diagnozę w Sandomierzu””, aby zaprosić mieszkańców i mieszkanki do współtworzenia kultury w mieście. Diagnoza stanowi połączenie doświadczeń, pomysłów i potrzeb społeczności Sandomierza w zakresie kultury. W realizacji założono partycypacyjne podejście, co oznacza, że działania badawcze głównie realizowane były przez osoby pracujące w SCK, które miały za zadanie poznać doświadczenia różnych ludzi związane z kulturą i nawiązać z nimi relacje.

Badanie skierowane było do instytucji oraz organizacji działających w Sandomierzu, grup niezależnych (nieformalnych) działających w mieście, mieszkańców i mieszkanki z różnych części miasta oraz wszystkich grup wiekowych.

Celem diagnozy było włączenie mieszkańców i mieszkanki do współtworzenia mapy zasobów kulturotwórczych Sandomierza oraz poznanie możliwości do własnej działalności kulturalnej.

Problematyka szczegółowa czyli tematy na jakie szukano odpowiedzi:

- Jak rozumiana jest kultura przez mieszkańców i mieszkanki Sandomierza?
- Co jest ważne dla mieszkańców w zakresie kultury na terenie Sandomierza?
- Jakie działania są podejmowane w zakresie kultury na terenie Sandomierza (oficjalne i nieoficjalne, np. wśród znajomych czy sąsiadów)?
- Jakie talenty, pasje, zainteresowania mają mieszkańcy?
- Jak spędzają czas wolny od pracy czy nauki?
- Jakie działania i tematy działań, obszary tematyczne, mają potencjał, by zainteresować i zaktywizować mieszkańców?
- Jakie miejsca, grupy i instytucje mają potencjał do aktywizowania i pobudzania ludzi do uczestnictwa i współtworzenia działań kulturalnych?
- Jaka jest ogólna wiedza o swoim mieście - zasobach instytucjonalnych, miejscach, osobach działających w dziedzinie kultury?
- Jakie mieszkańcy widzą możliwości realizowania swoich talentów, pasji, zainteresowań? Jak mają wsparcie, a jakie są problemy w tym zakresie?
- Czy mieszkańcy podejmują się realizacji własnych działań kulturalnych?
- Jakie mają pomysły mieszkańcy na realizację inicjatyw?
- Jak jest poczucie tożsamości z Sandomierzem? Na czym ono się opiera?
- Jakie działania kulturalne (w mieście, kraju i nie tylko) inspirują mieszkańców? Co im się podoba?
- Czy znają działalność Sandomierskiego Centrum Kultury? Czy uczestniczą w proponowanych wydarzeniach? Jak nie to jakie są bariery w uczestniczeniu w ofercie SCK?
- Jaka forma promocji oferty kulturalnej jest odpowiednia dla jakich grup?

Zdjęcia 1. Spotkanie podsumowujące działania diagnostyczne

Podczas realizacji badań korzystano z następujących narzędzi badawczych:

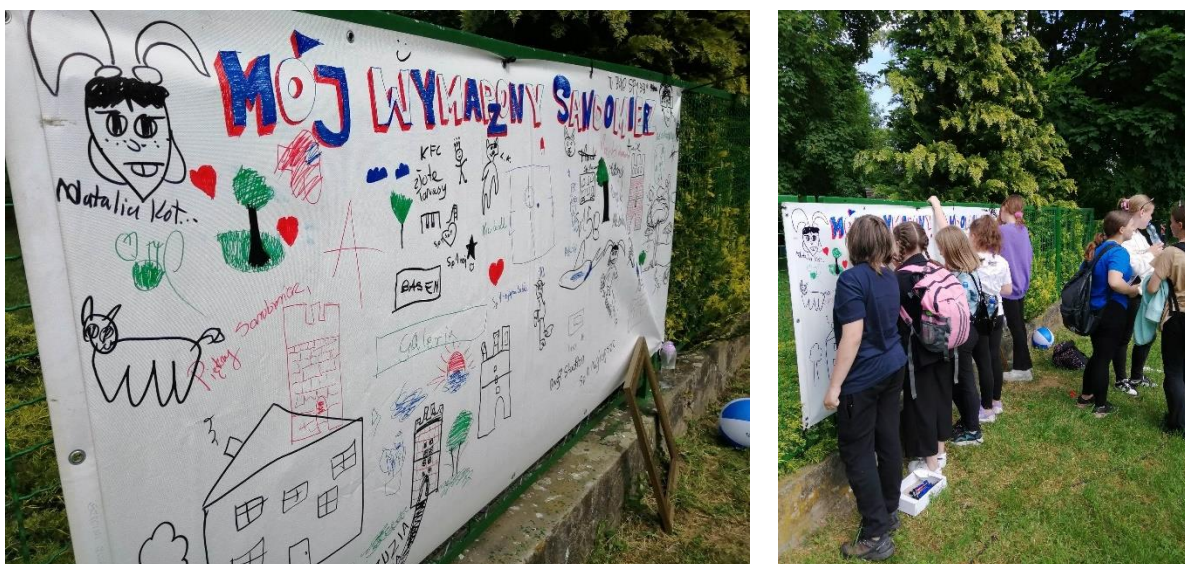
- ankieta on-line – 65 wypełnień;
- ankieta papierowa – 131 wypełnień ;
- warsztat kreatywny (2 spotkania mapujące zasoby oraz spotkanie z pisania projektów) – łącznie około 60 osób;
- warsztat dla zespołu - 6 osób;
- wywiad indywidualny (FGI) – 6 wywiadów osobistych, telefonicznych lub na platformie internetowej;
- wydarzenia narzędzia animacyjno-badawcze (realizacja SCK) m.in. Happening „Miejska Ławeczka. Porozmawiajmy o kulturze” – rozmowy z mieszkańcami na miejskich ławkach; „Królewska galeria portretów” – spacer fotograficzny, „Sentymalna mapa Sandomierza” – wskazywanie ważnych dla mieszkańców miejsc w Sandomierzu, „Studia pytań” – pytania na sznurku; artefakt w miejscu publicznym- maskotka projektu Kaczusia Sandusia, zachęcająca do wypełniania ankiet.
- spotkania w szkołach wraz z promocją programu oraz wypełnianiem ankiet;
- desk research (analiza dostępnych materiałów).

Zdjęcia 2. Zdjęcia z działań animacyjno-badawczych – Studnia pytań

Ważnym etapem badawczym było spotkanie się z mieszkańcami i mieszkańcami podczas warsztatów, gdzie wspólnie szukano zasobów/skarbów miasta czyli miejsc, osób organizacji oraz stworzono bank pomysłów, a w rezultacie powstały zarysy projektów inicjatyw.

Badanie nie było reprezentatywne i nie należy uogólniać wniosków dla wszystkich mieszkańców i mieszkanki Sandomierza. Badania ilościowe miały na celu poznanie opinii mieszkańców odnośnie potrzeb kulturalnych i potencjału kulturotwórczego Sandomierza. Dane jakościowe natomiast pozwoliły na pogłębienie i wyjaśnienie niektórych sądów, a także na uzupełnienie informacji pochodzących z ankiet.

Zdjęcia 3. Działania animacyjno-badawcze – Mój wymarzony Sandomierz

Miejsca ciekawe, sentymentalne, z potencjałem na wydarzenia kulturalne wskazywane przez osoby badane

Najczęściej w ankietach czy na spotkaniach wskazywane jest Stare Miasto wraz z zabytkami, ponieważ posiada funkcję reprezentacyjno-historyczną. To miejsce jest „dumą” mieszkańców i powodem przyjazdu turystów. Ta przestrzeń jest różnorodnie określana: Stare Miasto, Starówka, Rynek.

Starówka, bo to najładniejsze i najbardziej ikoniczne miejsce w mieście.

Wypowiedź mieszkańca Sandomierza

W Sandomierzu lubię podział miasta na strefy: Starówka, park - miejsce odpoczynku. Do nich wszędzie jest blisko.

Wypowiedź mieszkańca Sandomierza

Podczas badań mieszkańcy i mieszkanki wskazywali wiele miejsc związanych z Sandomierzem, w których lubią spędzać czas lub jest według nich ta przestrzeń z różnych względów ważna dla miasta. Z miejsc o dużych walorach naturalnych wskazywany jest Park Piszczele, miejsce łączące Stary Sandomierz z Nowym Sandomierzem. Jest to też miejsce spotkań dla młodzieży, przestrzeń do spacerów i ciąg komunikacyjny dla pieszych i rowerzystów, wymaga jednak obecnie rewitalizacji (*“brak placu zabaw, zniszczone ławeczki, uszkodzone konstrukcje”*). Pod względem przyrodniczym wskazywane jako atrakcyjne są również Góry Pieprzowe/Pieprzówki, wąwozy - *“wąwozy sandomierskie są piękne, pełne fantastycznej przyrody”* oraz Wzgórze Salve Regina.

Wszystkie parki. Uważam, że są ważne, bo są to miejsca spotkania z naturą, gdzie można też odpocząć.

Wypowiedź z badań

Piszczele (bo to jest właściwie mały las) i Wisła (bo można tam zobaczyć jezioro, kaczki i światła mostne w nocy).

Wypowiedź z badań

Góry Pieprzowe - ze względu na zamiłowanie do takich krajobrazów i ochronę unikalnych miejsc na mapie Polski.

Wypowiedź z badań

Na spotkaniach i ankiecie spontanicznie wskazywano następujące miejsca, które są ważne (nazwy podane są w taki sposób jak też opowiadają o nich badane osoby): ogólnie Starówka/Stare Miasto, schodki w Ratuszu, Wzgórze Salve Regina, Podwale oraz ulica Podwale Dolne, Dom Jana Długosza, Katedra, Ulica Browarna, Brama Opatowska, ulica Ewangelicka, Bożnica, Ucho Igiełne, Kościół Świętego Jakuba, Spichlerz, Kozie Schodki, Wąwóz: Królowej Jadwigi, Jacka Odrowąża, Wąwóz Iwaszkiewicza, Park Piszczele – w tym

Dworek ojca Mateusza, Saski Ogród/Park Saski/Park Miejski (miejsce przy fontannie), Bulwar Piłsudskiego, Plac Jana Pawła II/Plac Papieski/Błonia, Stadion, droga rowerowa – ul. Powiśle do mostu kolejowego, Park przy Hucie – Tężnia, Wisła (miejsce pod mostem, rejsy statkiem), sady sandomierskie, plac przy ul. Żółkiewskiego, Ogród Marcina z Urzędowa, Rybitwy, place zabaw np. Plac 3-go Maja (plac zabaw, skate park są to miejsca spotkań okolicznej młodzieży), plac „9-tka” Targowica/Targ i ogólnie szkoła (bez konkretnych wskazań). Nie pojawiły się takie miejsca jak: Collegium Gostomianum, Trasa Podziemna, Mały Rynek, które były wskazywane w diagnozie z 2017 roku. Zdecydowanie mniej też wskazywano kawiarni czy restauracji, pojawiły się tylko: Lapidarium (koncerty i spotkania), Widnokrąg, Lunch Cafe oraz Pizzeria „Zielony Domek” czy lodziarnie (w 2017 roku było to Lapidarium pod Ratuszem, Dominikańska, Cafe Kordegarda, Bajla Club, Iluzjon Art Cafe, pizzeria Amigo, Cafe Fusy).

Moim miejscem sentymentalnym jest ulica za Bramą, tam się urodziłam i spędziłam cudowne dzieciństwo - stoją tam teraz armaty.

Wypowiedź z badań

Ogród Saski obok kolorowej fontanny, to jest miejsce które gromadzi naprawdę sporo ludzi w ciepłe wieczory. Kolejnym miejscem jest Plac 3 Maja. I oczywiście Bulwar i Rynek.

Wypowiedź z badań

Góry Pieprzowe, tereny nad Wisłą, Park Piszczele, Wąwóz Królowej Jadwigi - tereny zielone, gdzie można odpocząć w otoczeniu natury. Brama Opatowska - idealne miejsce, z którego rozpościera się widok na całe miasto. Szczególnie atrakcyjne wieczorem, o zmroku.

Wypowiedź z badań

Ciekawy wątek dotyczący miejsc pojawił się na spotkaniu, gdzie wskazano cmentarze w Sandomierzu np. cmentarz wojenny Żołnierzy Armii Radzieckiej, cmentarz żydowski przy ul. Suchej. Opowiedziano wiele historii związanych z osobami, które historie połączone są z tymi miejscami.

Wskazane zostały również inne przestrzenie poza Sandomierzem, które są ważne dla osób badanych jak:

- Przełęcz Opatówki – spacer Aleją Lipową;
- Góry Pieprzowe – Wiselka;
- Kobierniki;
- Koprzywianka;
- Puszcza Sandomierska;
- Małopolską Drogą Świętego Jakuba;
- Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo.

Mieszkańcy wskazywali instytucje, organizacje czy podmioty komercyjne, z którymi można nawiązać współpracę:

- Sandomierskie Centrum Kultury
- OPAK
- Port Kultury
- Kino “Starówka”
- Placówka Wsparcia Dziennego “Przystanek Błonie”
- Miejska Bibliotek Publiczna z filiami
- Biblioteka Pedagogiczna
- Muzeum Diecezjalne - Dom Długosza
- Urząd Miejski w Sandomierzu
- Klub Miłośników Sandomierza
- Muzeum Zamkowe
- Biuro Wystaw Artystycznych
- Sandomierskie Stowarzyszenie Winiarzy
- Chorągiew Rycerstwa Ziemi Sandomierskiej
- Uniwersytet III-go Wieku
- Fundacja Kultury Ziemi Sandomierskiej
- Instytut Teologiczny
- “Młodzi z perspektywą” - organizacja pozarządowa, w której działają młodzi ludzie
- PCK
- PTTK - Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze
- Aktywny Senior Sandomierz
- Amazonki
- Czary Napary (interaktywna wystawa odkrywająca tajemniczy, magiczny i uzdrawiający świat roślin i ziół z historią Marcina z Urzędowa)
- Stowarzyszenie Razem Dla Nadbrzeża
- Agencja Eventów Historycznych Sarmata
- Dom Katolicki (według osób badanych ważne, żeby przy organizowaniu wydarzeń były zapewnione odpowiednie warunki cieplne)
- SKS Wisła, Klub Wisła
- Księgarnie na Rynku Starego Miasta,

W 2017 roku wskazywano dodatkowo, czego obecnie nie wskazywano: Związek Harcerstwa Polskiego, Klub Inteligencji Katolickiej, Towarzystwo Naukowe Sandomierskie, Niezależna Inicjatywa Kulturalna, Świetlica Środowiskowa, Koło Wędkarskie, świetlice szkolne, szkoły, parafie, gminne ośrodki kultury, TKKF Tarnobrzeg, Sandomierskie Centrum Pamięci, galeria Otwarta, Fabryka Ruchu - Strefa Rekreacji i Edukacji, Stacyjkowo Animacje, Drukarnia Diecezjalna, Pracownia Kreatywna Konik Morski, Pracownia Niebanalnie Kreatywna, Sklepy Scrapbookingowe, Dom Pracy Twórczej "Alicja" oraz Wyższe Seminarium Duchowne.

Z wydarzeń kulturalnych i integracyjnych zostały wskazane:

- Jabłonki Swawole
- Dni Sandomierza
- Jarmark Jagielloński
- Odpust Wincentego Kadłubka
- współpraca międzynarodowa z miastami partnerskimi: Środa Wielkopolska, Emmendingen, Newark-on-Trend, Volterra
- koncerty w Lapidarium i zamku
- koncert organowe w katedrze
- spektakle w Porcie Kultury
- Festiwal Dookoła Wody
- cykliczne biegi sportowe
- Truskawkowa Niedziela
- Impreza Noworoczna na Starówce
- Festiwal Dookoła Wody
- Witamina Jazz
- Festiwal Muzyka w Sandomierzu
- Dzień Świętego Patryka
- Wianki
- Festiwal Miasto Młodych Artystów (z prośbą o ponowną organizację do tego wydarzenia)
- Fashion Street
- Festiwal Krzemienia Pasiastego
- Dni Sandomierza
- Noc Muzeów
- Złoty motocyklowe
- Dni Wina (właściwa nazwa to Festiwal Młodego, ale w opiniach padały hasła Dni Wina, Dni Sera i Wina)
- Majówki na Salve Regina
- Senioralia.

Zainteresowania

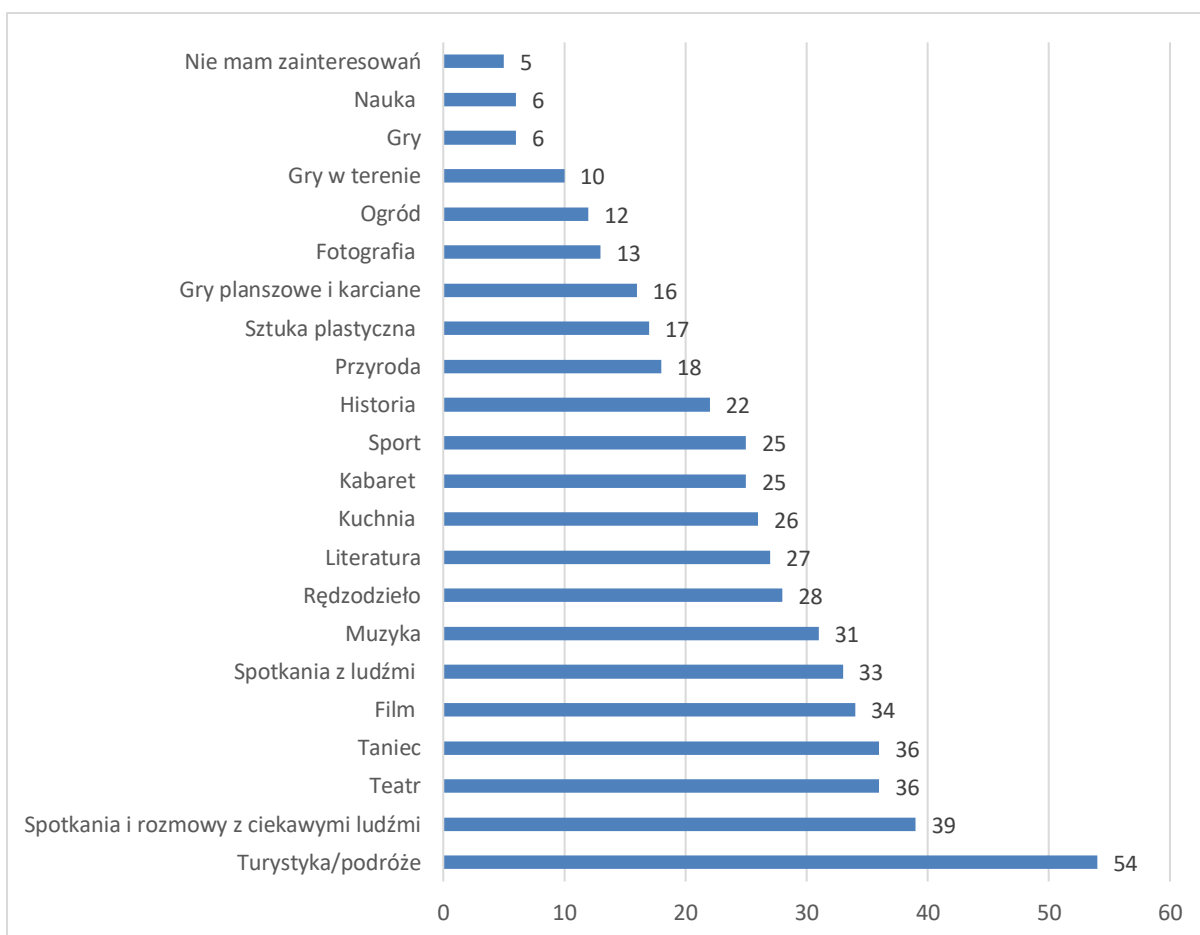
Każda osoba ma indywidualne zainteresowania. Mieszkańcy i mieszkanki opowiadali o różnych umiejętnościach i pasjach, które mogą przerodzić się w projekty kulturalne. Mieszkańcy podczas spotkań wskazywali swoje zainteresowania, są one bardzo różnorodne i pokrywają się z wynikami z badań ilościowych (ankieta).

Wśród zainteresowań wskazywano:

- muzyki ludowa
- wyprawy rekreacyjno-krajoznawcze np. wędrówki po górach, spacer z „kijkami”, wyprawy rowerowe, kajak
- rękodzieło np. robienie na drutach, na szydełku
- sport np. akrobatyka, jazda konno, boks, piłka nożna, ćwiczenia na siłowni, basen, ćwiczenia/gimnastyka, joga
- książki (czytanie, słuchanie e-booków)
- kolekcjonerstwo
- fotografia
- podróże
- Historia Sandomierza – ciekawostki, patriotyzm lokalny
- szachy
- filmy
- pszczelarstwo
- ceramika
- brydż

Na podstawie badania za pomocą ankiety papierowej widać, że najwięcej osób, które ją wypełniło interesuje się podróżami - 54% badanych, następnie spotkaniami z ciekawymi ludźmi - 39%. 36% wskazań było na kategorię teatr i taniec, następnie 34% badanych osób interesuje się filmem. Ważne są też spotkania z ludźmi np. pikniki i inne formy integracyjne - 33% wskazań. Dla 31% osób hobby to muzyka. Na dalszych pozycjach jako zainteresowania wskazywano: rękodzieło/majsterkowanie (28%), literatura (27%), kuchnia (26%), kabaret (25%), sport (25%), historia i tradycja (22%), przyroda (18%), sztuki plastyczne (17%) różne gry: karciane i planszowe (16%), fotografia (13%), ogród (12%), gry terenowe (10%), gry komputerowe (6%) oraz nauka (6%).

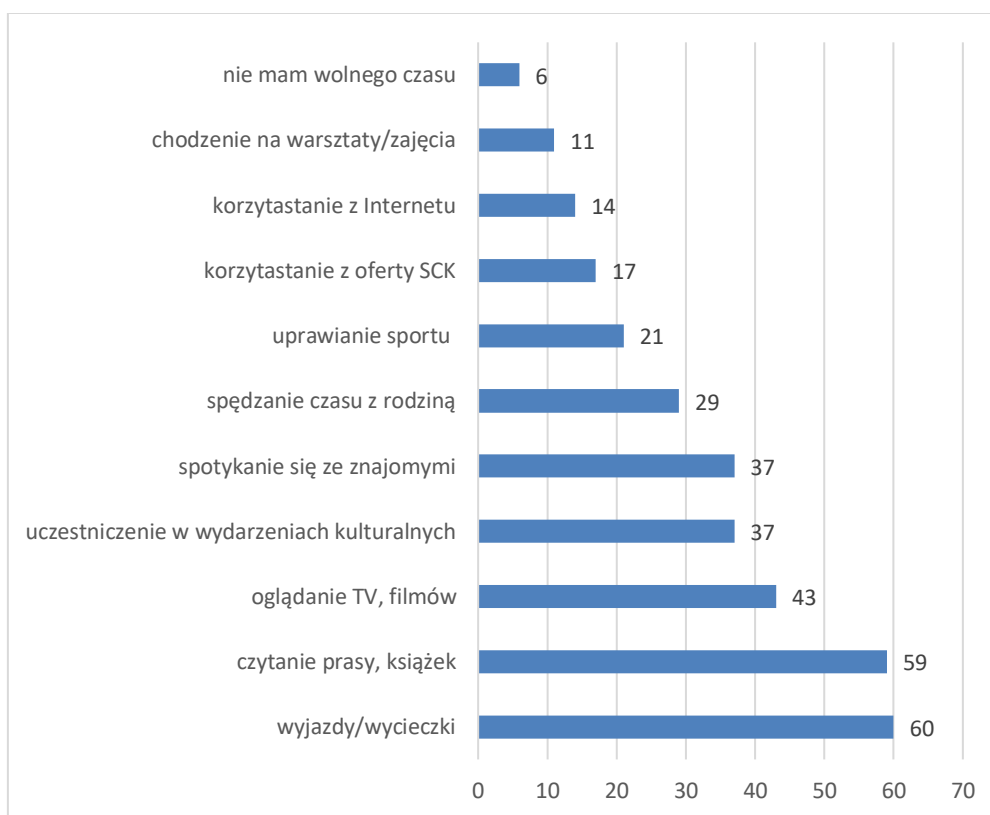
Wykres 1. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące zainteresowania, w %, N-131. Możliwość wielokrotnej wypowiedzi

W badaniu on-line, w którym brały udział osoby młode, najczęściej wskazywano jako zainteresowania: muzykę (57% badanych), film (49%), sport (37%), spotkania z ciekawymi, ludźmi (37%), turystykę (34%), spotkania z ludźmi np. pikniki, zloty fanów (29%), gry na komputerze/telefonie/tablecie (28%). Kolejne wskazania to: majsterkowanie (26%), przyrodę (25%), naukę (23%), sztuki plastyczne (21%), kuchnię (21%), tradycję/sztukę ludową (20%).

W rozwoju zainteresowań wspierają przede wszystkim ludzie (znajomi, najbliżsi, kontakty z osobami, które działają w różnych branżach) oraz posiadanie czasu wolnego. Dużym wsparciem są różne koła czy kluby zainteresowań np. sportowe, ale i motywacja/chęci do samodzielnego rozwijania swoich zainteresowań w domu np. za pomocą filmików z Internetu, stron tematycznych, telewizji internetowej. Czasem pojawiała się informacja, że potrzebne są fundusze, żeby rozwijać swoje zainteresowania. Miejsce takie jak biblioteka, gdzie można korzystać z dostępnej literatury czy też wyjazdy i wycieczki w inne miejsca pozwalają się rozwijać np. do muzeum. Organizowane różnego rodzaju wydarzenia, kursy, warsztaty, spotkania są również pomocne w rozwijaniu zainteresowań.

Czas wolny

Czas wolny najchętniej jest spędzany na różnych wyjazdach i wycieczkach (60%) jak i na czytaniu książek/prasy (59%). Dla 43% badanych osób relaksem jest spędzanie czasu na oglądaniu filmów czy TV. Chętnie uczestniczy w różnych wydarzeniach kulturalnych 37% osób czy też spotka się ze znajomymi (37%) czy rodziną (29%). Co 5 osoba w czasie wolnym uprawia sport (21%). Z chęcią korzysta z oferty SCK 17% badanych. Na przeglądaniu treści czy obrazków z Internetu swój czas wolny przeznaczają 14% badanych. Co 10 osoba korzysta z zajęć czy warsztatów (11%). Tylko 6% osób badanych deklaruje, że nie posiada wolnego czasu od pracy czy szkoły itp.

Wykres 2. Rozkład wypowiedzi na pytanie dotyczące sposobu spędzania wolnego czasu, w %, N-131. Możliwość wielokrotnej wypowiedzi

Wskazane miejsca gdzie spędzany jest czas wolny:

- Ośrodek Promocji Aktywności Kulturalnej,
- Dworek Koćmierzów,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Port Kultury - Teatr Dramatyczny SCK,
- Dom,
- Internet,
- Sklepy z antykami,
- księgarnie,
- muzea,

- na świeżym powietrzu np. Plac 3-go Maja (plac zabaw), plac zabaw „9”,
- SKS Wisła, Klub Wisła.

Ważnym miejscem dla mnie jest OPAK, Przystanek Błonie ponieważ tak spotykają się seniorzy na rękodzieło , fajni są prowadzący zajęcia.

Wypowiedź osoby badanej

Tematy, potrzeby i pomysły

Poniżej przedstawiona została lista pomysłów i tematów na inicjatywy kulturalne, jakie przekazali nam mieszkańcy i mieszkanki w wywiadach, na spotkaniach oraz poprzez ankietę. Ich lista również może stanowić inspiracje do przyszłych działań zarówno realizowanych przez GOK, jak i przez mieszkańców i mieszkanki.

Historia

- odświeżyć w Sandomierzu kilka historycznych postaci, które są znane, ale nieco zapomniane np. Mikołaj Gomułka,
- szachy Sandomierskie, reaktywacja szachów żywych,
- legendy - Festiwal Legend, teatr z legendami (sceny ale z nowoczesnymi akcentami, obecnym językiem), Park Legend Sandomierskich, wspólne czytanie legend,
- wspólne szycie strojów historycznych i wspólna inauguracja sezonu, wsparcie w tym przedsięwzięciu seniorów z Opak, Przystanku Błonie i PCK (tam też osoby zajmują się rękodziełem),
- bractwa kurkowe (mury obronne) – poznawanie przy tym historii i rzemiosła,
- znaczki z Sandomierzem,
- wielokulturowość miasta - tradycje żydowskie, rzymskie,
- szlaki literackie,
- duże rekonstrukcje historyczne,
- stała wystawa informująca o losach Sandomierza na przełomie wieków od początku osadnictwa na terenie miasta.

Organizacyjne

- stworzenie Rady Programowej, żeby Radzie były przedstawiane różne pomysły na działania kulturalne,
- wspomaganie młodych talentów i udostępnianie miejsca do spotkań,
- więcej miejsc, które pomogłyby w realizowaniu swoich pasji,
- mobilne centrum kultury, które aktywizowało by mieszkańców poszczególnych dzielnic,
- rozwój grup młodzieżowych z zainteresowaniami,

- utworzenie zespołu cygańskiego, żeby reprezentował nasze miasto i okolice,
- powstanie klubików dla najmłodszych, miejsce rozwoju dzieci,
- znalezienia miejsca pod centrum kultury,
- amfiteatr,
- poszerzanie współpracy z miastami partnerskimi,
- muzeum archeologiczne regionu,
- kultura Sandomierza była dostępna na ulicach, a nie tylko w zamkniętym pomieszczeniu.

Zdjęcia 4. Zdjęcia z działań animacyjno-badawczych – Portret królowej

Tradycja i historie sentymalne

- folklor – sandomierskie żniwa, wspólna praca w polu, przygotowanie potraw, szycie, rękodzieło, etno design,
- utworzenie szlaku chleba np. ze starą Piekarnią i innymi piekarniami,
- spacerować miejscami ze smakami dzieciństwa np. miejsc z lodziarniami, cukierenkami,
- przypomnienie miejsc związanych z dawnym handlem np. z kupnem ziół czy sklepikami np. sklep żelazny, skład apteczny, skupem mleka,
- projekt z haftem sandomierskim i koronką,
- żywe muzeum/tworzenie archiwum społecznego,
- poznawanie dawnych rzemiosł, dawnych zawodów,
- poznanie tańca ludowego i przyśpiewek,
- Wisła - dokumentacja, spotkania o tym jak zmieniała się Wisła, gdzie były plaże dawne, jak spędzano czas wolny nad rzeką, dawne nazwy np. Łąka Kadłubka,

- Wisła - podział społeczny na prawą i lewą stronę, czas zaborów, filisterstwo, historie z chuliganerią z tego obszaru,
- zajęcia z garncarstwa,
- Sandomierskie Spotkania z Tradycją,
- kuchnia tradycyjna - warsztaty, wydanie książki o smakach kuchni świętokrzyskiej,
- wystawa dzieł szydełko i inne rękodzielnicze (warsztat, prezentacja, wystawa),
- wystawa zdjęć z archiwalnych swoich zdjęć, wspomnienia, potańcówka,
- wspólne szukanie zaginionych budynków.

Integracja

- integracja może być związana z rzemiosłem,
- integracja młodzieży z seniorami z młodzieżą (kiedyś był udany projekt graffiti w tym zakresie) na murze oporowym – Rybitwa,
- opowiadanie przez starszych do młodzieży o dawnych czasach, jak to kiedyś było kiedyś a jak jest teraz.

Zdjęcia 5. Zdjęcia z działań animacyjno-badawczych – Portret królowej

Wydarzenia różnego rodzaju

- szachy sandomierskie – turniej międzynarodowy, międzyszkolny (jest dużo talentów w szkołach),
- muzyka na rynku,
- organizacja gier miejskich,
- zorganizowanie weekendowe, ogólnodostępne usługi animatorów, dostępnych dla mieszkańców i turystów, by wypoczynek był ciekawy i pozwalał budować relacje międzyludzkie,

- organizacja imprez plenerowe, które promowałyby region np. koncert/kabaret lokalnych ekip na bulwarach (scena na wodzie i trybuna na brzegu) albo coś w stylu krakowskiej parady smoków na Wiśle (teatr uliczny ze sceną na rynku),
- organizacja wydarzenia na kształt Pyrkonu (największego polskiego konwentu fantastyki),
- koncert lokalnych twórców, okolicznych zespołów i artystów,
- spotkania z ważnymi osobami,
- koncert charytatywny,
- koncert znanej gwiazdy,
- wystawa malarzy czy grafików np. wystawa Marty Frej,
- spotkania z pisarzami/pisarkami,
- truskawkowa Niedziela (nie ma już truskawek, zmiana nazwy np. na Morelową),
- zajazd motocyklowy/Złot motoryzacji,
- festiwal np. młodzieżowy, aby zintegrować młodych ludzi,
- organizacja festynu z lokalnymi produktami,
- poznawanie kultury japońskiej w przestrzeniach miasta (zieleń),
- spotkania z seniorami - dyskusje, wykłady, prelekcje,
- festiwal o charakterze historycznym z dużą ilością interaktywnych warsztatów, koncertów, wykładów itp. lub/i festiwalu literackiego,
- Zajęcia plastyczne, artystyczne,
- warsztaty numizmatyczne,
- cykl spotkań archeologicznych w szkołach Sandomierza,
- działanie w przestrzeniach miasta - street art,
- więcej rozrywek dla dzieci w wakacje głównie, półkolonie,
- działania z miastami partnerskimi, przybliżenie mieszkańcom, że takie miasta są, że są tam ludzie zainteresowani współpracą z Sandomierzem,
- organizacja gier terenowych,
- kabarety na żywo,
- karaoke na rynku gdzie każdy będzie mógł się pobawić i rozerwać, posłuchać innych,
- malowanie krajobrazów Sandomierza przez malarzy w terenie,
- organizacja gier miejskich czy questów,
- kino z filmami z Sandomierzem np. na bulwarze, Błoniach, czy kino samochodowe,
- teatry objazdowe, aby przyjeżdżały do Sandomierza,
- teatr jak np. wesele sandomierskie¹.

---

¹ <https://sandomierz.gosc.pl/doc/3285060.Wesele-z-przytupem>

Zdjęcia 6. Działania animacyjno-badawcze

Przyroda

- Wisła – poznawanie obszar Wisły i jej zakola,
- pokaz filmów o przyrodzie (o Wiśle),
- szlak drzew Sandomierskich,
- naprawa ujścia w rzece.

Sport

- zlot znanych zawodników sztuk walki,
- nowa drużyna piłkarska,
- nowe boiska,
- klub siatkówki mężczyzn,
- trasy rowerowe,
- zawody, konkurencje we wspinaczce z nagrodami,
- więcej zajęć boksu,
- jazda konna, miejsca na spacery konne/jazdę koniem,
- biegi,
- rajd rowerowy,
- rozbudowa basenu.

Stworzenie miejsca, w którym mogłyby się odbywać większe koncerty, przede wszystkim chodzi mi o artystów dla młodych ludzi, zdaje sobie sprawę z tego, że są to duże koszty, ale obecną tradycję, kulturę, powinni tworzyć właśnie młodzi, którzy jednak nie są zbyt zainteresowani koncertami typu "Lemon". Oczywiście jest to tylko przykład, bez urazy, ale zorganizowanie większego koncertu artysty, który naprawdę jest "na topie" (Gibbs, Sanah, Smolasty czy chociażby w troszkę innym klimacie Żabson - są to osoby, które mają wielu fanów) spowoduje, że pojawią się na nim nie tylko mieszkańcy miasta, ale również okolic, być może będzie to powód, dzięki któremu po koncercie Ci sami ludzie przyjadą do nas jako turyści. Może wręcz warto było by choć raz spróbować zorganizować jakiś większy festiwal, są różnego typu koncerty w stylu lato z radiem - tam pojawia się wielu artystów, niemalże dla każdego,

czy hip-hop festiwal. Poza tym miejsc, w których można spotkać się ze znajomymi, typu kręgielnia, bilard, bez tego - większość ludzi wyjeżdża z miasta.

Wypowiedź w ankiecie

Budowa dużego domu kultury, w którym odbywałyby się rozmaite zajęcia taneczne, sportowe itp. w różnych godzinach, dla różnych grup społecznych, tak aby każdy mógł znaleźć dla siebie coś odpowiedniego. Organizowałabym również więcej wydarzeń o charakterze kulturowym typu Jabłonki Swawole, które są bardziej "klimatyczne" i kojarzą się bezpośrednio z regionem.

Wypowiedź w ankiecie

Kierunkowskazy do dalszych działań

Mieszkańcy uważają, że kultura powinna wzmacniać integrację między mieszkańcami. Poprzez to można rozumieć integrację międzypokoleniową, międzysąsiedzką, a nawet między mieszkańcami miasta a podmiejskich miejscowości.

Kierunkowskazy to rekomendacje, które mogą podpowiedzieć, jakie inicjatywy warto realizować i wspierać. Wskazujemy w nich inspiracje, jakie uzyskaliśmy podczas realizacji diagnozy potencjału kulturotwórczego. Inspiracją do badania może być zarówno ważne miejsce w Sandomierzu, jak również lokalna historia, tradycje czy, przede wszystkim, tradycje i zainteresowania mieszkańców i mieszkanek. Warto dbać o potencjał, jaki ukazany jest w inspiracjach i zachęcać oraz wspierać własną aktywności mieszkańców i mieszkanek w realizacji.

Podróże/Turystyka

Mieszkańcy i mieszkanki są zainteresowani poznawaniem i promowaniem Sandomierza oraz jego okolic, ale również przyciągają ich tematy związane z podróżami krajowymi i zagranicznymi np. spotkania z osobami podróżującymi czy poznawanie innych kultur.

Tradycja, sztuka ludowa i rzemiosło

Interesujące dla mieszkańców i mieszkanek są zwyczaje, obrzędy, dawny wyrób i historia powstania przedmiotów codziennego użytku czy lokalne potrawy. Mieszkańcy i mieszkanki mogą być zainteresowani warsztatami związanymi z dziedzictwem Sandomierza, zarówno przekazującymi tradycyjne umiejętności, jak i przetwarzającymi je w nowoczesny, artystyczny sposób, np. poprzez fotografię, film. Warto też przypominać osoby, które dbają o pamięć tych okolic czyli dawnych i współczesnych regionalistów, twórców ludowych.

Inspiracje w historii, dziedzictwie kulturowym

Mieszkańcy i mieszkanki znają historię Sandomierza, wskazują liczne zabytki, instytucje czy organizacje związane z historią. Z chęcią uczestniczyliby w wydarzeniach, które pokazują wielokulturowość tych terenów. Wśród zainteresowań wskazywane są rekonstrukcje historyczne, jako coś co przyciąga uwagę i w czym chętnie będą osoby w różnym wieku uczestniczyć.

Krajoznawstwo (kultura i przyroda)

Tereny Sandomierza są bardzo lubiane oraz wskazywane jako interesujące i warte szczegółowego poznania, tym bardziej, że łączą się nieraz z legendami, historią, jak i sentymentalnymi wspomnieniami. Mieszkańcy i mieszkanki Sandomierza są zainteresowani poznawaniem swoich okolic, odkrywaniem ich na nowo, np. w formie wystawy zdjęć z rodzinnych albumów, rajdu, spaceru czy gry terenowej. Przyroda jest ceniona przez osoby w różnym wieku, także przez młodzież. Szczególne znaczenie ma Wisła, która łączy osoby zainteresowane tradycją i przyrodą.

Wydarzenia plenerowe

Mieszkańcy i mieszkanki chcą spotykać się oraz bawić się „pod chmurką”. Padają propozycje, które mogą być realizowane poza budynkiem np. różne animacje, plenerowe kino, koncerty czy potańcówki. Zainteresowanie jest także gramami terenowymi, które włączają w zabawę całe rodziny. Dobrze, żeby takie wydarzenia były organizowane w różnych częściach miasta oraz prezentowały lokalnych twórców i animatorów kultury. Młodzież najchętniej wskazywała koncerty, jako wydarzenie z którego chętnie skorzysta.

Dzielenie się swoimi pasjami i zainteresowaniami

Mieszkańcy i mieszkanki opowiadali o różnych zainteresowaniach, które mogą przerodzić się na działania kulturalne. W rozwoju różnych pasji proponowano np. utworzenie szlaku literackiego, odświeżenie tematu witraży czy organizowanie różnych spotkań dotyczących urbanistyki, sztuki współczesnej, designu, plakatu, sztuki użytkowej. Osoby tworzące np. rękodzieło chętnie uczestniczyli w różnych warsztatach i pokazali by swoje dzieła, zachęcając do takich aktywności.

Pasje mieszkańców

Obecnie stosunkowo mało rozpoznawalne są przez mieszkańców osoby z różnymi talentami i pasjami. Warto w jakiś sposób docenić te osoby, a przede wszystkim zebrać o nich informacje, wspierać i promować. Wszelkie działania w zakresie kultury podejmowane, powinny być oparte właśnie na ludziach, jako cennych zasobach miasta Sandomierz.

Rozwój organizacji

W Sandomierzu aktywnie działają organizacje, mające duże doświadczenie w pisaniu projektów, pozyskiwaniu środków. Są jednak osoby, jak i grupy nieformalne, które potrzebują wsparcia w realizacji swoich pomysłów, żeby ich chęć działania nie wyczerpała się. Znajomość i otwartość różnych organizacji do współpracy i dzielenia się wiedzą jest tutaj kluczowa dla rozwoju całego Sandomierza. Spotkania cykliczne są dobrą drogą na wzajemne poznanie się i wspieranie w różnych inicjatywach. Wspólne działanie, inspirowanie się i wymiana doświadczeń organizacji i grup nieformalnych pod kierunkiem SCK pozwoli na prowadzenie satysfakcjonującej działalności – lepiej łączyć działania, niż mieć frustracje z braku środków i pomysłów.

Wspólne działanie na rzecz mieszkańców

Warto wzmocnić współpracę między szkołami, organizacjami i instytucjami, żeby mogły jeszcze lepiej działać na rzecz mieszkańców, w szczególności tych najmłodszych.

Rozwój wolontariatu

Ważnym kierunkiem działań jest wspieranie osób, które są aktywne i budują potencjał kulturotwórczy, działając na zasadzie wolontariatu. Jest on drogą do rozwijania zainteresowań, realizacji pasji, talentów i dzielenia się swoimi umiejętnościami. Ważne jest utrzymywanie aktywności młodzieży, żeby uczniowie coraz odważniej brali inicjatywę w swoje ręce, brali także odpowiedzialność za rozwijanie swoich zainteresowań, organizowania wolnego czasu.

Marzenia mieszkańców

Mieszkańcy i mieszkanki chcą się spotykać, być razem i szukają takich miejsc i okazji. Interesują się twórczością plastyczną, rękodziełem, ale i kuchnią. Warto też zwrócić uwagę na tematy zainteresowań związane z podróżami, spotkaniami z ciekawymi ludźmi, czy literaturą. Mieszkańcy i mieszkanki lubią spędzać czas z rodziną lub przyjaciółmi. Proponują w tym celu uruchomienie „busa” kulturalnego w dzielnicach, organizowanie festynów, imprez tanecznych (potańcówki), większej ilości koncertów, wspólne oglądanie filmów.

Potrzeba integracji

Ważne jest wspólne tworzenie przestrzeni do spotkań i aktywności dla różnych grup wiekowych: młodzież, rodzice z małymi dziećmi, dorośli, w tym w wieku senioralnym. Jest potrzeba stworzenia miejsca w gminie, gdzie mogą ludzie niezobowiązująco spotkać się z osobami o podobnych zainteresowaniach np. otwarte miejsce spotkań.